

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရိပ်ပုဒ် အကျပ်အတည်း

ဘာကြောင့် အဓိကသစ်မျိုးစိတ်များနှင့် သစ်တောများကို CITES နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သင့်သလဲ။

ဇွန် ၂၀၁၄

အနှစ်ချုပ်

လွန်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ်အတွင်း တရုတ်ပြည်သို့ “ရက်ဝုဒ်” (redwood) ၊ “ရိုစ့်ဝုဒ်” (rosewoods) သစ်အမျိုးအစား များ သို့မဟုတ် “Hongmu” ခေါ်သစ်များ တင်သွင်းမှုဆိုးရွားစွာမြင့်မားလာနေခြင်းကြောင့် တရားမဝင်သစ်ခုတ်ခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသောနည်းဖြင့် သစ်ထုတ်ခြင်း မြင့်မားလာနေပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် သစ်တောဖွံ့ဖြိုးရှင်သန်ရေးကို ခြိမ်းခြောက်လာနေသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ (Environmental Investigation Agency) ၏ သုတေသနပြု လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ လက်ရှိအနေအထားအတိုင်း ဆက်ပြီးသစ်ထုတ်နေမည်ဆိုပါက လက်ရှိကာလတွင် အများဆုံးထုတ်ယူနေသော Hongmu အမျိုးအစား သစ်မျိုးစိတ်များဖြစ်သည့် တာမလန်းနှင့် ပိတောက်သစ် အမျိုးအစားများကို လာမည့်သုံးနှစ်ကာလအတွင်း စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်နိုင်မှု အခြေအနေမှ ကင်းမဲ့သွားနိုင်သည်။

သစ်ခိုးထုတ် သယ်ယူသူများအတွက် သစ်ခိုးထုတ်ခြင်းဖြင့် သမားရိုးကျနည်းဖြင့်ရရှိသောဝင်ငွေထက် ပို၍မြင့်မားစွာရရှိသော အခကြေးငွေမက်လုံးရှိနေခြင်းနှင့် လာဘ်စားမှုသက်သေအများအပြားရှိနေသည့် အခြေအနေတွင် တရားမဝင်သစ်ကုန်သွယ်ရေးကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းရှိ သစ်ခိုးထုတ်မှုကို ထိန်းချုပ်သည့်စနစ် တစ်ခုတည်းဖြင့် ရပ်တန့်သွားအောင် ထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

မြန်မာပြည်၏ သစ်တောဆိုင်ရာနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဥပဒေများကို ၎င်း၏ရှည်လျားသော နယ်စပ်တစ်လျှောက် လေးစားလိုက်နာကြောင်းသေချာစေရန်၊ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၎င်း၏ သစ်ကုန်သွယ်ရေး မိတ်ဖက်ဖြစ်သော အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ ဥပဒေပိုင်းအရ အပြန်အလှန်လေးစားလိုက်နာမှုရရှိရန် အရေးတကြီး စတင်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်နေပြီဖြစ်သည်။

တရုတ်နိုင်ငံသို့ တရားမဝင်သစ်ကုန်သွယ်မှုကို တားဆီးနိုင်သောဥပဒေများ ကင်းမဲ့နေသည့်အခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဥပဒေများကို တရုတ်နိုင်ငံက လေးစားလိုက်နာမှုရှိလာစေရန် အထိရောက်ဆုံးနှင့် အဆောတလျှင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည့် နိုင်ငံတကာယန္တရားမှာ Convention on International Trade in Endangered Species (CITES) ခေါ် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်လုနီးပါး မျိုးစိတ်များ ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ဖြစ်သည်။ ၎င်း နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်ကို အသုံးပြုရေးဖြစ်သည်။

မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် CITES ၏ နောက်ဆက်တွဲ အမှတ် ၃ ပါ ပြဌာန်းချက်ကို အသုံးပြု၍ အန္တရာယ်ကျရောက်နေသော ဟောင်းမူ (Hongmu) အမျိုးအစားသစ်များဖြစ်သည့် သိပ္ပံအခေါ် *Dalbergia bariensis / oliveri* (တာမလန်း) နှင့် *Pterocarpus macrocarpus* (ပိတောက်) သစ်များကို အဆောတလျှင် ကာကွယ်မှု ပြုလုပ်ရန်လိုသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်မှသာ လက်ရှိကျန်ရှိနေသေးသော သစ်ပမာဏကို ရေရှည်တည်တံ့သော နည်းဖြင့်သာခုတ်ယူ ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်ရန် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်။

CITES အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် CITES သဘောတူညီချက်ပါ အချက်အလက်များကို အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများတွင် စတင်ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ၎င်းကို ဥပဒေအရ လိုက်နာလာရန် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ၂၀၁၆ တွင် CITES အဖွဲ့ဝင်များ၏ ၁၇ ကြိမ်မြောက် အထွေထွေညီလာခံ (CoP17) တွင် မြန်မာနိုင်ငံက ဒေသဆိုင်ရာ နောက်ဆက်တွဲ အမည်စရင်း အမှတ် ၂ အတွက် ပါဝင် ဆောက်ရွက်လာစေရန် ကူညီပံ့ပိုးသင့်သည်။

ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် ဟောင်းမှု

တရုတ်ပြည် Quing နှင့် Ming မင်းဆက် ကာလပုံစံ ပရိဘောဂထည်များကို အဖိုးတန် redwood, နှင့် rosewood (ဟောင်းမှု ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်) သစ်အမျိုးအစားဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း လူကြိုက်များကာ တစ်ဟုန်ထိုး မြှင့်မားလာခြင်း ကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းနှင့် မဲခေါင်ဒေသ တစ်လျှောက် ရှိ သစ်တောများတွင် ရေရှည်တည်တံ့မှုအတွက် ထိခိုက်စေသောနည်းဖြင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း ဖြစ်ပေါ် စေသည်။

မိမိထံတွင် ဟောင်းမှုသစ်အမျိုးအစား ပေါက်ရောက်မှု မရှိသလောက်ဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံသည် တရိပ်ရိပ် တိုးမြှင့်လာနေသော ယင်းနိုင်ငံတွင်းရှိ ဟောင်းမှု သစ်လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရေးအတွက် နိုင်ငံခြားမှ

သစ်တင်ပို့မှုကို အပြည့်အဝမှီခိုနေရသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံသို့ ဟောင်းမှု တင်သွင်းမှု ၅၂ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်မားလာပြီး၊ ဟောင်းမှုသစ်လုံး တင်သွင်းမှုတစ်ခုတည်းတွင် ရာခိုင်နှုန်း ၄၀ တိုးမြှင့် လာခဲ့သည်။ အံ့ဩဖွယ်ကောင်း လောက်အောင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်း တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းသော သစ်မာအမျိုးအစားစုစုပေါင်း၏ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် တန်ဖိုးမြင့် ဟောင်းမှုသစ်လုံးများဖြစ်သည်။^၁

တရုတ်နိုင်ငံက အာဖရိကနှင့် လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံများထံမှဝယ်ယူခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ သစ်ရယူသည့် အရင်းအမြစ်များကို ခွဲခြားထား၍တင်သွင်းသည်ဟု ဆိုသော်လည်း အရှေ့တောင်အာရှမှ ဟောင်းမှု တင်သွင်းမှု ပမာဏများပြားလျက်ရှိပြီး၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် တွင် စုစုပေါင်း တင်သွင်းမှု၏ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ယင်းဒေသမှဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဟောင်းမှု မျိုးစိတ်များ

တရုတ်နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် ဟောင်းမှု စံနှုန်း သတ်မှတ်ချက် ၂၀၀၀ (2000 China National Hongmu Standard) တွင် သစ်အမျိုး အစားပေါင်း သုံးဆယ့်သုံးမျိုးရှိသည်။ ယင်း သစ်မျိုးစိတ်ထဲမှ ခြောက်မျိုးမှာ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်ကို တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဟောင်းမှုအခွန် ကုဒ်အမှတ် (HS Code: ၄၄၀ ၃၉၉၃၀) နှင့်သက်ဆိုင်သည့် သစ်တင်သွင်း မှုစရင်းတွင် တွေ့ရှိရသည်။

၎င်းစရင်းတွင် တာမလန်း (Dalbergia bariensis /oliveri)၊ ပိတောက် (Pterocarpusmacrcarpus)၊ ရင်းတိုက်ခေါ် Burmese Blackwood (Dalbergia cultrate)၊ ဂန့်ဂေါ် Ceylon Ebony (Diospyrosebe num)၊ သင်းဝင် Burma Thinwin (Millettialeu cantha)နှင့် နံ့သာနီ Red Sanders (Pterocar pussantalinus)တို့ ပါဝင်သည်။

ယင်းသစ်အမျိုးအစားများထဲမှ တာမလန်းနှင့် ပိတောက်ကို အများစု ရောင်းဝယ်ပုံရပြီး၊ တရုတ် ကုန်သည်များ အဓိကပစ်မှတ်ထားဝယ်ယူသည့် သစ်များဖြစ်သည်။^၂

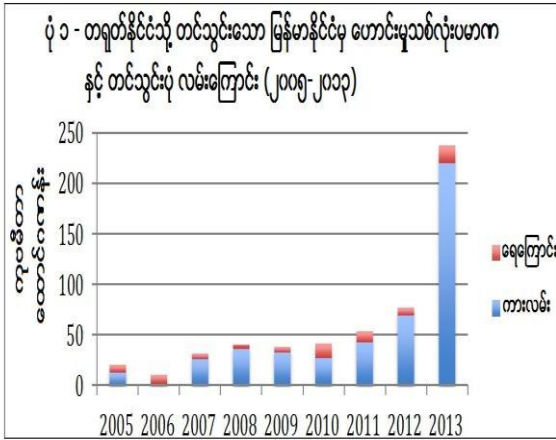
တရားမဝင် ကုန်သွယ်ရေးကြောင့် အများဆုံး အန္တရာယ် ကျရောက်နေသော သစ်အမျိုးအစားများ

	သာမန် နာမည်	သိပ္ပံအမည်	ထွက်ရှိရာ ဒေသ	အခြေအနေ
တာမလန်း	မြန်မာ ရှိစဉ်ပင် မြန်မာ ကျူးလစ်ပင် မြန်းဒန် ဟွာဇီး	ဒယ်ဘီဂျီယာ အိုလီပီရီ၊ ဒယ်ဘီဂျီယာ ဘာရီယန်စစ် (အဓိပ္ပါယ်တူ နာမည်)	မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်	မျိုးပြုတ်မည့် A1cd ver ၂.၃ (နောက် ဆုံးအခြေအနေကို ဖြည့်စွပ်ရန်လို) ⁱⁱⁱ ၁၉၉၈ နယ်သာလန်နိုင်ငံ လေ့လာချက်၏ CITES နောက်ဆက်တွဲ စရင်းကို တင်ပြချက်။ ^{iv}
မြန်မာပြည်တွင် ဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့် ထွက်ရှိသော ပမာဏ	<p>စုစုပေါင်း ခန့်မှန်းခြေ ပမာဏ -- ကုမဏိတာ ၁. ၆ သန်း။ စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် အများဆုံး ပေါက်ရောက်ပြီး (၈၅၀၀၀ တန်၊ ၁၂၀၃၆၀၀ m³ အတွက် သစ်ပင်အရေအတွက် ၉၀၀၀၀၀)၊ ရှမ်းပြည်နယ် (၂၅၀၀၀ တန်၊ ၃၅၄၀၀၀ m³ အတွက် သစ်ပင်အရေအတွက် ၉၀၀၀၀၀) က ဒုတိယအဖြစ် လိုက်သည်။ မန္တလေး၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် အခြားပြည်နယ်များတွင် ပေါက်ရောက်မှုပမာဏ ပိုနည်းပြီး၊ စုစုပေါင်း ၁၀၀၀၀၀ နှင့် ၁၅၀၀၀၀ တန်၊ ၁၄၁၆၀၀ နှင့် ၂၁၂၄၀၀ m³ ကြားတွင် ရှိသည်။^v</p>			
ပိတောက်	မြန်မာ ပိတောက် မိုင် ပရာဒူး၊ ပရာဒူး၊ မိုင်ဒေါင်၊ ဝို ဟောင်၊ မြန်းဒင်ဟွာဇီး	ပသီရိုကားပျစ်မာကရိုကားပျစ်	မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဗီယက်နမ်၊ လာအို	ယင်းဒေသတလျှောက် သစ် ကုန် သွယ်မှုကြောင့် စိုးရိမ်ဖွယ် ကြီးမားနေ ပြီး၊ ကမ္ဘောဒီးယားတွင် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ ^{vi}
မြန်မာပြည်တွင် ဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့် ထွက်ရှိသော ပမာဏ	<p>စုစုပေါင်း ခန့်မှန်းခြေ ပမာဏ ကုမဏိတာ ၁.၄ သန်း။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် (၄၅၀၀၀၀ ကျူဘစ် တန်၊ ၆၃၇၂၀၀ m³ ပမာဏအတွက် သစ်ပင်အရေအတွက် ၁.၁၂၅ သန်း ဖြင့်) အများဆုံးပေါက်ရောက်သည်။ မကွေးတိုင်းတွင် (၂၅၀၀၀၀ တန်၊ ၁၄၁၆၀၀ m³) နှင့် မန္တလေးတိုင်းတွင် (၁၅၀၀၀၀ တန်၊ ၂၁၂၄၀၀ m³) နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် ၁၀၀၀၀၀ တန်၊ ၁၄၁၆၀၀m³ ရှိ ပမာဏမှာ မှတ်သားဖွယ်အရေအတွက် ဖြစ်သည်။ ^{vii} မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၅၅၂၇နှင့် ၁၇၄၂ ဟက်တာကြားရှိ ပိတောက် စိုက်ခင်းရှိသည်။ ^{viii} ပိတောက်ပန်းကို မြန်မာ အမျိုးသား ပန်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။^{ix}</p>			
<p>မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ချက် -- တာမလန်းနှင့် ပိတောက်များသည် "အုပ်စု ၁ မျိုးစိတ်" ဖြစ်ပြီး၊ "ထိန်းသိမ်းရန်" သတ်မှတ်ထားသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ယင်းသစ်အမျိုးအစားကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Environmental Conservation and Forestry—MOECF) ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်သာ ခုတ်ယူခွင့်ရှိသည်။</p>				

ရေရှည်တည်တံ့မှုကို ထိခိုက်စေသည့် တရုတ်၏ လိုအပ်ချက်

ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များအရ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဟောင်းမူ လုပ်ငန်းက မြန်မာသစ်တောများကို မျက်စိကျနေကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ တရုတ် နိုင်ငံက ၂၀၀၀ နှင့် ၂၀၁၃ ကာလတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၃၇ သန်းဖိုးရှိ ဟောင်းမူသစ်လုံး ၆၂၄၀၀၀ m³ ကို မြန်မာပြည်မှ တင်သွင်းခဲ့သည်။

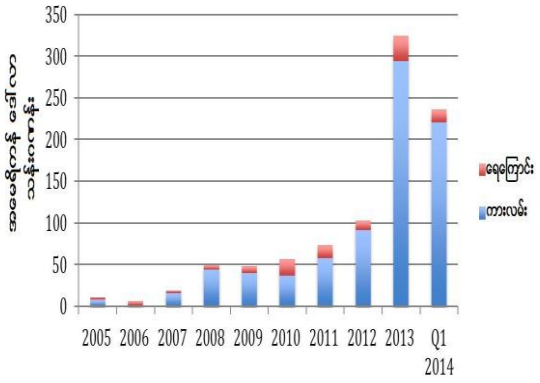
လွန်ခဲ့သည့်နှစ် တစ်နှစ်ထဲတွင် ယင်းပမာဏ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်ကို တရုတ်နိုင်ငံက တင်သွင်းခဲ့သည်မှာ မယုံနိုင်စရာပင်။ ပင်လယ်ရေကြောင်းနှင့် ကုန်းကြောင်းဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း တရုတ်နိုင်ငံသို့ မြန်မာဟောင်းမူသစ်လုံးတင်ပို့မှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၂၄ သန်းဖိုးရှိ သစ်ပမာဏ ၂၃၇၀၀၀ m³ တင်ပို့ခဲ့သည်။ ယင်းပမာဏသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် တင်ပို့ချက်မှတ်တမ်းများ၏ သုံးဆရှိပြီး၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ကုန်သွယ်မှု၏ ခြောက်ဆန်းပါးရှိသည်။ (ပုံ ၁ နှင့် ၂)

၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း သစ်တင်ပို့မှု စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်းအောင် မြင့်မားလာနေသည့် လက္ခဏာကို မြင်နေရပြီဖြစ်သည်။ ယခုနှစ်

ဇန်နဝါရီနှင့် ဧပြီလအကြား တရုတ်သို့ မြန်မာဟောင်းမူ တင်သွင်းမှုတန်ဖိုးသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း တင်ပို့မှု၏ ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိနေပြီဖြစ်ပြီး၊ ၂၀၁၂ တင်သွင်းမှု၏ နှစ်ဆကျော်နေပြီဖြစ်သည်။ (အောက်ပါ ပုံ ၂ နှင့် ဖြည့်စွပ်ချက် ၁ တွင် ပုံ ၆)

ပုံ ၂ - တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းသော မြန်မာနိုင်ငံမှ ဟောင်းမူသစ်လုံးတန်ဖိုး နှင့် တင်သွင်းပုံလမ်းကြောင်း (၂၀၀၅-၂၀၁၃/၁၄)

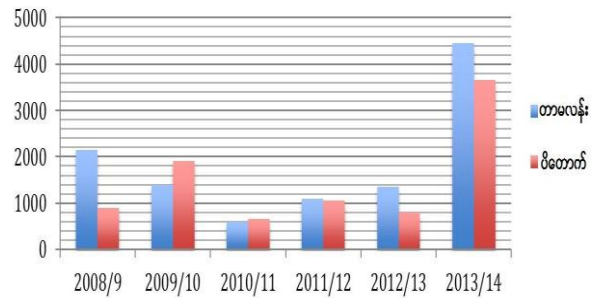

တစ်မဟုတ်ခြင်း မြန်မာပြည်သည် တရုတ်နိုင်ငံအတွက် အကြီးမားဆုံး ဟောင်းမူသစ်လုံးပို့ဆောင်ပေးသည့် ဒေသဖြစ်လာပြီး၊ အစဉ်အလာအရ တရုတ်၏ ဟောင်းမူ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည့် ဗီယက်နမ်နှင့် လာအိုနိုင်ငံတို့၏ တင်ပို့မှုပမာဏကို ကျော်တက်သွားသည်။ (ပုံ ၅ ကို ဖြည့်စွပ်ချက် ၁ တွင် ကြည့်ပါ)

စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်းသည်မှာ သစ်လုံးတင်ပို့မှု တားမြစ်ချက် အမိန့်သက်ရောက်သည့် ဧပြီလ ၁ ရက် ၂၀၁၃ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ကုန်းကြောင်းဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းသည့် သစ်လုံးပမာဏ တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၂ သန်း ရှိသွားပြီဖြစ် သည်။^x (ပုံ ၆ ကို ဖြည့်စွပ်ချက် ၁ တွင် ကြည့်ပါ)

ထိုမျှအရှိန်ပြင်းသော အမြန်နှုန်းဖြင့် တရုတ်၏သစ်လိုအပ်ချက်မြင့်တက်နေခြင်းကို ခိုင်မာတိကျသောကြားဝင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုမလုပ်ပါက အရေအတွက်မများလှသော သစ်မျိုးစိတ်များ လာမည့်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်နိုင်မှု အခြေအနေကင်းမဲ့သွားနိုင်ခြေရှိသည်။

ပုံ ၃ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၀၈-၂၀၁၃ အတွင်း ကုဗတန်နှင့်ချိ၍ ဖမ်းဆီးရမိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားသော တာမလန်းနှင့် ပိတောက် (သတင်းရင်းမြစ် - MOECFA မှ ရယူသည်)

တရုတ်လိုအပ်ချက်နှင့်အတူ မြင့်တက်လာသော သစ်ဖမ်းဆီးမှု

တရုတ်၏ သစ်လိုအပ်ချက်ကြောင့် မြန်မာပြည်တွင်း တရားမဝင်သစ်ခုတ်ခြင်းနှင့် သယ်ထုတ်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ရှင်းလင်းစွာ မြင်နေရသည်။

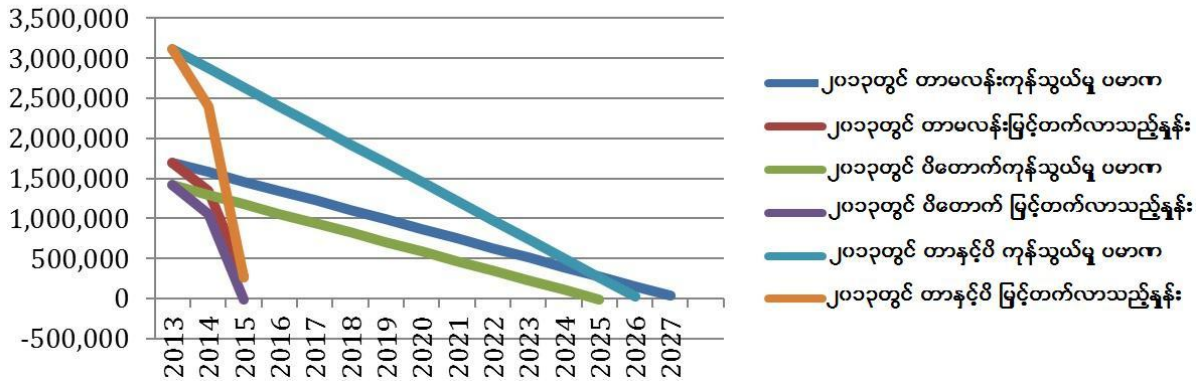
၂၀၀၈ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာအစိုးရ၏ တရားမဝင်တာမလန်း (rosewood) သစ်လုံးများကို ဖမ်းဆီးအရေးယူမှုသည် တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်သို့ ဟောင်းမှု သစ်လုံးတင်သွင်းမှု ပုံစံနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသည်။ တာမလန်းနှင့် ပိတောက် အမျိုးအစားသစ်များကို အဓိကထား ဖမ်းဆီးအရေးယူမှု ပြုခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၃ နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ယင်းသစ်မျိုးစိတ်များ ဖမ်းဆီးရရှိမှု သုံးဆမြင့်တက်သွားခဲ့သည်။ ထိုသို့မြင့်တက်သွားသော နှုန်းသည် ယူနန်ပြည်နယ်တွင်း ဟောင်းမှု သစ်လုံးတင်သွင်းမှုနှုန်းနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်နေသည်။^{xi} (ပုံ ၃)

မတ်လနှင့် ဧပြီလအတွင်း မန္တလေးတွင် တာမလန်း ကုဗတန် ၅၀၀ နှင့် ပိတောက် ကုဗတန် ၅၇ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းက တာမလန်းသည် အဖမ်းဆီးရမိဆုံးသော သစ်အမျိုးအစားဖြစ်ကြောင်းပြသနေပြီး၊ တရုတ်နိုင်ငံက ပစ်မှတ်ထားဝယ်ယူသည်မှာ ထိုသစ် အမျိုးအစားနှစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။^{xii} ထိုဖမ်းဆီးရမိသော ပမာဏသည် လွန်ခဲ့သည့်နှစ်များတွင် တစ်နှစ်ကိုမှ တန်ချိန် ၅၀ ခန့်သာ ဖမ်းဆီးရမိသော အစဉ်အလာကို ချိုးဖောက်ကျော်လွန်သွားသည်။^{xiii}

တာမလန်းသစ် အများဆုံး ပေါက်ရောက်ရာစစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း ဆက်တိုက်မြှင့်မားလာသည်ကို လည်းတွေ့ရှိရသည်။^{xiv}

“တရုတ် သစ်ဝယ်သူတွေက... ကျွန်းသစ်ကို တောင် မဝယ်တော့ဘူး။ တာမလန်းကိုပဲ ဝယ်တော့တယ်” ဟု ဆိုသော သစ်လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူက အဖမ်းခံရပြီး နောက်မေးမြန်းစဉ် ပြောကြားချက်သည် တရုတ်လိုအပ်ချက်က တာမလန်းသစ် အမျိုးအစားကို အဓိက ပစ်မှတ်ထားသည် ဆိုသည့် အမြင်ကို အတည်ပြုပေးသည်။^{xv}

ပုံ ၄ - တရုတ်၏ လိုအပ်ချက်နှစ်မျိုးကို အခြေခံ၍ တာမလန်းနှင့် ပိတောက် လက်ရှိပမာဏမှ လျော့နည်းလာမည့်အခြေအနေကို ပုံဖော်ကြည့်ခြင်း

မျိုးတုန်းပျောက်ကွယ်သွားစေနိုင်သည့် သစ်လိုအပ်ချက်

ဟောင်းမှုသစ်လုပ်ငန်းအတွက်လိုအပ်သော တန်ဖိုးရှိမျိုးစိတ်များကို ခိုးထုတ်သယ်ယူနေခြင်းကို တားဆီး ကာကွယ်သည့်လုပ်ငန်းများ မြန်မာအစိုးရက လုပ်ဆောင်နေကြောင်း အီးအိုင်အေအနေဖြင့်နားလည်သော်လည်း၊ တားဆီးကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို အရှိန်အဟုန် ပြင်းပြင်းမလုပ်ပါက ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့တွင် ထိုင်း rosewood သစ်မျိုးစိတ်ကြုံခဲ့ရသောအဖြစ်မျိုး မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဆက်ပြီး ကြုံရဖွယ်ရှိသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောဌာန(MOECAF)၏ အချက်အလက်များအရ မြန်မာ့သစ်တောများတွင် တာမလန်းကုဗတန်ချိန် ၁.၂ သန်း(၁၆၉၉၂၀၀ m³)နှင့် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ပိတောက် ကုဗတန်ချိန် တစ်သန်း(၁၄၁၆၀၀၀ m³) ရှိကြောင်းသိရသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းနေသော လက်ရှိဟောင်းမှုသစ်အမျိုးအစားပမာဏအားလုံးမှ

ယင်းတာမလန်းနှင့် ပိတောက်သစ်အမျိုးအစားများသာဖြစ်သည်ဟု မြင်ယောင်ကြည့်ပါက စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်းသော အခြေအနေတစ်ရပ် ထွက်ပေါ်လာမည်ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ ၂၀၁၃ တွင် တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းသည့်သစ်ပမာဏ(၂၄၀၀၀၀m³)အတိုင်းသာ အနာဂတ်တွင် ဆက်လက်တင်သွင်းပါက မြန်မာသစ်တောများအတွင်းရှိ ၃.၁m³ သန်း(၂.၂ သန်း ကုဗတန်) ပမာဏရှိသော တာမလန်းနှင့် ပိတောက်သစ်အမျိုးအစားသည် လာမည့် ၁၃ နှစ်အတွင်း သို့မဟုတ် ထိုထက်နည်းသည့်ကာလအတွင်း သစ်များလုံးဝကုန်ဆုံးသွားမည်ဖြစ်သည်။

သို့သော် ၂၀၁၃ သစ်ကုန်သွယ်မှုနှုန်း(၂၀၁၂ ခုနှစ် ကုန်သွယ်မှုပမာဏထက် ရာခိုင်နှုန်း ၃၀၀ မြင့်မားသည်) အတိုင်းသာ ဆက်သွားမည်ဆိုပါက ယင်းသစ်အမျိုးစိတ်နှစ်ခုသည်

လာမည့် နှစ်နှစ်နှင့် သုံးနှစ်အတွင်း အလုံးစုံ ကုန်ဆုံးသွားမည်ဖြစ်သည်။

လက်တွေ့အားဖြင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် သစ် ကုန်ဆုံးသွားမည့် အချိန်ကာလမှာ လာမည့် ၃နှစ်နှင့် ၁၃ နှစ်အတွင်းစီးပွားဖြစ်

သစ်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုအခြေအနေ ကင်းမဲ့သွား နိုင်သည်။ ယင်းသစ်မျိုးစိတ်များကို ကာ ကွယ်မည်ဆိုပါက လက်ရှိအနေအထား အ ပေါ် ကျေနပ်နှစ်သိမ့်နိုင်မည့် အခြေအနေ မရှိကြောင်း သိသာလှသည်။

တရားမဝင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု

၂၀၀၀ (၄၉၀၀၀၀ m³) ခုနှစ်မှစတင်၍ တရုတ်နိုင်ငံ ယူနိုက်တက်ပြည်နယ်သို့ ဝင်ရောက်လာ သည့်ဟောင်းမှု သစ်လုံးများ၏ ၇၈ ရာခိုင်နှုန်း သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နယ်ခြားထိစပ်နေသည့် ယူနိုက်တက်ပြည်နယ်သို့ ကုန်းကြောင်းမှ တင်သွင်း ခြင်းဖြစ်သည်။

မည်သည့် သစ်မျိုးစိတ်ကိုမဆို နယ်စပ်မှ တစ်ဆင့်ကုန်သွယ်မှု ပြုလုပ်ခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ပေါင်း များစွာကတည်းက တားမြစ်ထားပြီးဖြစ်သည်။^{xvi} ဧပြီလ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စတင်သက်ရောက်သော သစ်လုံး တင်ပို့မှု တားမြစ်ချက်ကလည်း တစ်နိုင်ငံလုံး ကို ခြုံငုံ၍ အရေးကြီးသည့် နယ်စပ် သစ်တင် ပို့မှု တားမြစ်ချက်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသို့ ကုန်းလမ်းမှတစ်ဆင့် သစ် ကုန်သွယ်မှုကိုကန့်သတ်ထားသော်လည်း၊ ၎င်းတားမြစ် ချက်ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်၍ ၂၀၀၆^{xvii} ခုနှစ်တွင် ယူနိုက်တက်ပြည်နယ်သို့ သစ်တင်ပို့မှုရှိလာခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထိုနှစ်တွင် တင်ပို့မှုအနည်းငယ်မျှသာ ရှိသော် လည်း ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှ စတင်၍ သစ်လုံး

တင်သွင်း မှုပမာဏနှင့် တန်ဖိုးသည် တစ်နှစ် နှစ်နှစ်အတွင်းမြင့် တက်လာ ခဲ့သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း ယူနိုက်တက်ပြည်နယ်၏ သစ်ကုန်ထွက်ပစ္စည်းအတွက် သစ်လိုအပ် ချက် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းစာကို မြန်မာဟောင်းမှု သစ်မျိုးစိတ်က ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင် ကုမင်းကဲ့သို့သော ခရိုင်၏ သစ် ကုန်ထွက်ပစ္စည်းအတွက် လိုအပ်သောသစ် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို မြန်မာပြည်မှ တင်သွင်း ကြောင်းသိရသည်။^{xviii} ထိုနှစ်နောက်ပိုင်း ယင်းပမာဏထက် သုံးဆခန့်မြင့်သွားနိုင်ခြေ ရှိသည်။

National Geographic မဂ္ဂဇင်း၏ “တရုတ် သစ်ထုတ်လုပ်ငန်း မြန်မာအပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေ” ဟူသော ဆောင်းပါးတွင် ၂၀၁၃ အတွင်း နယ်စပ် သစ်ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းက ကချင်ပြည် နယ်အပါအဝင် အခြားပြည်နယ်မှ လူမျိုးစု များနှင့် အစိုးရ၏တို့အကြား ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုကို မည်သို့ ထိခိုက်နိုင်ကြောင်း ထောက်ပြထားသည်။^{xix}

တရုတ်နိုင်ငံသို့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဟောင်းမှု တင်သွင်းမှုကို ပုံမှန်လုပ်ငန်းအဖြစ်

လုပ်ဆောင်နေသည်မှာ သိသာထင်ရှားလှသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ redwood သစ်များ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသည်ကို တရုတ်နိုင်ငံက လက်မခံဖို့ မြန်မာနိုင်ငံ ဆောက်ရွက်ရန်အရေးကြီးသည်။ တရားမဝင်သစ်များကို တရုတ်နိုင်ငံက ပိတ်ပင်မှု မလုပ်သေးသည့် အချိန်တွင် တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ ဥပဒေအရ

အပြန်အလှန် လေးစားလိုက်နာရန် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းမှာ CITES နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

တရားမဝင် တာမလန်းသစ်ခွဲသားများ၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဧပြီ ၂၀၁၄ (အီးအိုင်အေသို့ အမည်မဖော်သူ ပေးပို့သည်၊ ဇွန် ၂၀၁၄)

တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှုကို ဝယ်ယူခြင်း

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဟောင်းမှု လိုအပ်ချက် အရှိန် မြှင့်တက်နေခြင်း၏ အကျိုးဆက်ကိုခံစားရသည့် နိုင်ငံတိုင်းတွင် ငွေကြေးမက်လုံးကြောင့် တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်သယ်ယူမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး၊ ထိုဖြစ်ရပ်သည် ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အတွက် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေမှ မြန်မာနိုင်ငံကလည်း ခြွင်းချက်အဖြစ် လွတ်ကင်းမှုမရှိပါ။ အကြောင်းမှာ သစ်လုံးရရှိနိုင်သည့်အခြေအနေ အစဉ်အမြဲ ကျဆင်း

နေသော်လည်း လိုအပ်ချက် အဆုံး မသတ်နိုင်သော ပမာဏအတွက် နေရာဟောင်းမှ သစ်များကုန်ဆုံးသွားပါက နေရာသစ်မှ သစ်များကို တရုတ် ကုန်သည်များက အဆမတန်များပြားသော ငွေကြေးပေးကာ ဝယ်ယူကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ လာဘ်စားမှုက အဓိကအရေးကြီးသည့် အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။^{xx}

မြန်မာပြည်၏ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများကို ၎င်း၏ ကုန်သွယ်ဘက်နိုင်ငံများက လေးစားလိုက်နာကြောင်း သေချာစေရန်ကာကွယ်

သည့်စနစ် ချမှတ်နိုင်ခြင်းမရှိပါက ငွေကြေး မက်လုံးများရှိနေခြင်း အခြေအနေအောက် တွင် အစိုးရက ၎င်း၏ဥပဒေကို လိုက်နာ လာစေရန် ကြိုးပမ်းချက်များ အောင်မြင်နိုင် ဖွယ်မရှိ။ တရားမဝင်သောနည်းဖြင့် ဝယ်ယူ လိုမှုများရှိနေခြင်းကြောင့် သစ်လုံးများကို တရားဝင်ဖြစ်စေ တရားမဝင်ဖြစ်စေ သစ် တင်ပို့မှုများ ဆက်၍ ဖြစ်ပေါ်နေဦးမည်ဖြစ် သည်။

တရုတ်ဝယ်ယူသူများနှင့် သစ်လုပ်ငန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဘက်က မြန်မာပိတောက် သစ်အမျိုးအစားကို ဟိုင်နန် ဟွန်ဟွာလီ နှင့် ဒယ်ဘားဂျီယာကိုချင်ချင်နင်းစစ် စသော ရှားပါး ဟောင်းမှု (၎င်း အမျိုးအစား များ ကုန်ဆုံးသွားပြီဖြစ်သည်။^{xxi}) သစ်မျိုးစိတ်များ အတွက် အစားထိုးသစ် အဖြစ် မှန်းဆ တွက်ချက်ကာ ရောင်းဝယ်နေခြင်းကြောင့် မြန်မာပိတောက်၏ တန်ဖိုး အနိမ့် အမြင့် ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

မန္တလေးမှ မူဆယ်အထိ သစ်သယ်ပေးသော ကားသမားများ ခရီးစဉ်တစ်ခုအတွက် ကျပ် ၉ သန်းခန့် ရရှိကြောင်း သိရှိရပြီး၊ စွန့်စား

သယ်ဆောင်ရဲသူများက သုံးလအတွင်း ကျပ်ငွေ သန်း ၃၀၀ (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၀၀၀၀၀) ခန့်ရရှိကြသည်။^{xxii} အစိုးရ အာဏာပိုင်များက လာဘ်ယူ၍ တရားမဝင် တာမလန်းနှင့် ပိတောက်များကို တရုတ်နယ် စပ်ဘက်သို့ သယ်ယူခွင့်ပြုနေသည့် လက္ခဏာများ တွေ့နေရပြီဖြစ်သည်။^{xxiii}

လာအို၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နှင့် ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံများ၏ သစ်လုပ်ငန်းနှင့် သစ်တောဆိုင်ရာ ရာဇဝန်မှုများတွင် များပြား လှသော ငွေကြေးမက်လုံးများရှိနေခြင်း ကြောင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ဘေးဖယ် ခံထားရသည်။^{xxiv}

မဲခေါင်ဒေသနိုင်ငံများတွင် ဖြစ်ခဲ့သလို မြန်မာ ပြည်တစ်ဝန်းလုံးရှိ တာမလန်း သစ်တောများ တွင် ဖြစ်နေသော သစ်တော ရာဇဝတ်မှု များကို တားဆီးကာကွယ်ရမည့်နည်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံ၏ သစ်လုံး လိုအပ်ချက်အတွက် ရေရှည်တည်တံ့သောနည်းဖြင့်သာသစ်ထုတ် မှုပြုလုပ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရေး ဖြစ်သည်။

မြန်မာဟောင်းမှုမျိုးစိတ်ကို နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် CITES ဖြင့် ထိန်းချုပ်ရန် လိုအပ်ခြင်း

CITES သည် ကုလသမဂ္ဂအောက်ရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် တစ်ခုဖြစ်ပြီး မြန်မာနှင့် တရုတ်နိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၇၀ ကျော်က လက်မှတ်ထိုးထားသည်။

CITES နောက်ဆက်တွဲ

CITES သဘောတူညီချက်၏ လုပ်ဆောင်ပုံမှာ မျိုးတုန်းအန္တရာယ်နှင့်ရင်ဆိုင်နေရသော သစ်မျိုးစိတ်များကို ၎င်း၏ နောက်ဆက်တွဲစရင်းများတွင် အဆင့်သုံးဆင့်ခွဲကာ ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ကာ ကာကွယ်ရန် ဖြစ်သည်။ တစ်ဆင့်ခြင်းအပေါ်မူတည်၍ မျိုးစိတ်များကို ကာကွယ်ပေးမှု အဆင့်လည်း ကွဲပြားသွားသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၁။ အဆိုးဝါးဆုံးအခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရာသော မျိုးတုန်းလုနီးပါး ဖြစ်နေသော သစ်မျိုးစိတ်များကို ရောင်းဝယ်ခြင်း နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုတွင် အလုံးစုံတားမြစ်ခြင်း။

နောက်ဆက်တွဲ ၂။ ခြိမ်းခြောက်ခံရသော မျိုးစိတ်များကို ဥပဒေဖြင့် စည်းကြပ်သည်။ အကန့်အသတ်ဖြင့် ကုန်သွယ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုသည်။ သို့သော် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည့် စနစ်ဖြင့် သဘောတူနိုင်သော ခွဲတမ်းပမာဏကို သတ်မှတ်ကာ ကုန်သွယ်မှုပြုရန် ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှုအတွက် CITES က ထုတ်ပေးသော ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။ ဤအဆင့်တွင် မျိုးစိတ်ကာကွယ်ရန် စရင်းတွင် ထည့်သွင်းသတ်မှတ်နိုင်ရန် နိုင်ငံအားလုံး၏ သဘောတူညီချက် ယူရန်လိုအပ်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၃။ ခြိမ်းခြောက်ခံရသော မျိုးစိတ်များကို ဥပဒေဖြင့် စည်းကြပ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုခြင်းစီက မိမိနိုင်ငံအတွင်းရှိ

မျိုးစိတ်များကို အရေးပေါ်ကာကွယ်မှုပေးရန် အခြားနိုင်ငံများ၏ သဘောတူညီချက် ရယူ စရာမလိုပဲ မိမိဆန္ဒအလျောက် သတ်မှတ် ထည့်သွင်းနိုင်သည်။

တရားမဝင် သစ်ထုတ်ခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ခြင်းကို အကြောင်းပြုကာ ဤအဆင့်၏စရင်းတွင် မျိုးစိတ်များကို ထည့်သွင်းကြခြင်းဖြစ်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၁၊ ၂ နှင့် ၃ တွင် ဖော်ပြထားသောမျိုးစိတ်များကို မှုရင်းနိုင်ငံမှ ထုတ်ပေးသော CITES တရားဝင်ခွင့်ပြုချက် မပါရှိဘဲ ရောင်းဝယ်ပါက CITES အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံးက တားမြစ်ဖမ်းဆီးရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အစိုးရတစ်ခုချင်းစီအောက်တွင် မရှိသော ကုန်သွယ်ရေး ဥပဒေစည်းကြပ်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းကိစ္စများကို CITES က လုပ်ဆောင်ပေးသည်။

မျိုးစိတ်များကို နောက်ဆက်တွဲစရင်းတွင် အောင်မြင်စွာ ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သော သာဓကမှာ ရာမင်(Gonystylus spp.)ကို နောက်ဆက်တွဲအဆင့်သုံးတွင် ထည့်သွင်းထားရာမှ နောက်ဆက်တွဲ အဆင့်နှစ်သို့ မြှင့်တင် ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အခြားရို့စ်ပုဒ်သစ်အမျိုးအစား ဖြစ်သည့် *Dalbergia nigra* (နောက်ဆက်တွဲ ၁)၊ *Dalbergia cochinchinensis* (နောက်ဆက်တွဲ ၂)နှင့် မာဒက်ဂါစ်ကာ နိုင်ငံ၏ *Dalbergia*နှင့် *Diospyros* Genus (နောက်ဆက်တွဲ ၂) တို့လည်း ပါဝင်သည်။

CITES သဘောတူညီချက်ဖြင့် တားဆီးကာကွယ်မည့်နည်းလမ်း

တာမလန်းနှင့် ပိတောက်သစ်များကို ရေရှည်အကျိုးမကြည့်ဘဲ ခုတ်ယူနေခြင်းနှင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုပြုနေခြင်းကို CITES နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ဖြင့် တားဆီးကာကွယ်ရန် မြန်မာအစိုးရတွင် အခွင့်အရေးရှိသကဲ့သို့ တာဝန်လည်းရှိသည်။ ၎င်းသစ်အမျိုးအစားများကို နောက်ဆက်တွဲ ၂ စရင်းတွင် ထည့်သွင်း၍ ကာကွယ်ခြင်းကပို၍သင့်တော်သည်။

၎င်းသစ်မျိုးစိတ်များကို သဘောတူညီချက်စာချုပ်ပါအဖွဲ့ဝင်များ၏ ညီလာခံတွင် နောက်ဆက်တွဲ ၂ စရင်း၌ထည့်သွင်းခြင်းမပြုလုပ်နိုင်မီ၊ အရေးပေါ်အခြေအနေ တားဆီးကာကွယ်မှု အစီအစဉ်အဖြစ် နောက်ဆက်တွဲ ၃ တွင် ယခုချက်ခြင်း ထည့်သွင်းရန်အဆိုတင်သွင်းသင့်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ပါက မြန်မာအစိုးရတွင် အဖိုးတန်သစ်မျိုးစိတ်များနှင့် ပြုန်းတီးလာနေသောသစ်တောများကို ကာကွယ်လိုသည့်ဆန္ဒရှိကြောင်း ဖော်ပြရာရောက် မည်။

ထိုနည်းဖြင့် *Dalbergia Bariensis* / *oliveri*and*Pterocarpusmacrocarpus* သစ်မျိုးစိတ်များကို လေးလအတွင်း နောက်ဆက်တွဲ ၃ စရင်းတွင် ထည့်သွင်းနိုင်သည်။ ထို့နောက်မှာတော့ CITES ၏ ခွင့်ပြုချက်လက်မှတ်မပါဘဲ ယင်းသစ်မျိုးစိတ်များ တရုတ်နိုင်ငံသို့ မဝင်နိုင်တော့ပါ။

နိဂုံး

တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်မှု မြှင့်တက်နေသည့်အခြေအနေတွင် တရုတ်နိုင်ငံက ရှားပါးဟောင်းမှုမျိုးစိတ်အပေါ် လိုအပ်ချက် ကြီးမားလာနေသည်။ ယင်းသစ်အမျိုးအစားများကို ကာကွယ်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မိမိ၏ သစ်တောများကို ကာကွယ်သည့်အစီအစဉ်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ပစ်မှတ်ထားဝယ်ယူနေသော တာမလန်းနှင့် ပိတောက်မျိုးစိတ်များ လက်ရှိအခြေအနေတိုင်း ဆက်လက် ဝယ်လိုအားမြှင့်နေပါက သစ်တောနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအရ ယင်းမျိုးစိတ်များ လာမည့် ၃ နှစ် နှင့် ၁၃ နှစ် အကြား ကုန်ဆုံးသွားနိုင်ခြေရှိသည်။

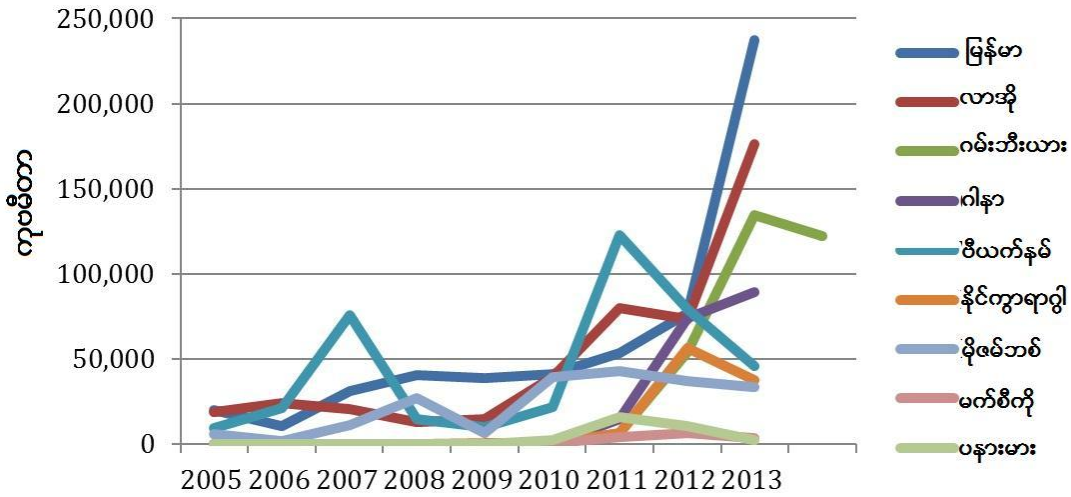
အန္တရာယ်ကျရောက်နေသော မျိုးစိတ်များကို ကာကွယ်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကို ကုန်သွယ်ဖက်တရုတ်နိုင်ငံက လေးစားလိုက်နာမှုရှိလာစေရန်နည်းလမ်းမှာ CITES နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရန်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် CITES ၏ ၁၇ နှစ်ကြိမ်မြောက် အထွေထွေညီလာခံ (CoP17) မတိုင်မီတွင် ၎င်း၏ မျိုးစိတ်များကို နောက်ဆက်တွဲ အဆင့် ၃ စရင်းတွင် ထည့်သွင်းပေးရန် အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ သဘောတူညီချက်ယူစရာလိုဘဲ အလျင်အမြန် တောင်းဆိုသင့်သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် အခြားနိုင်ငံများနှင့်အတူ ပို၍ကျယ်ပြန့်သော သဘောတူညီချက်ရယူကာ နောက်ဆက်တွဲ အဆင့် ၂ တွင် မျိုးစိတ်များထည့်သွင်းကာကွယ်ပေးရန် ထိုညီလာခံတွင် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

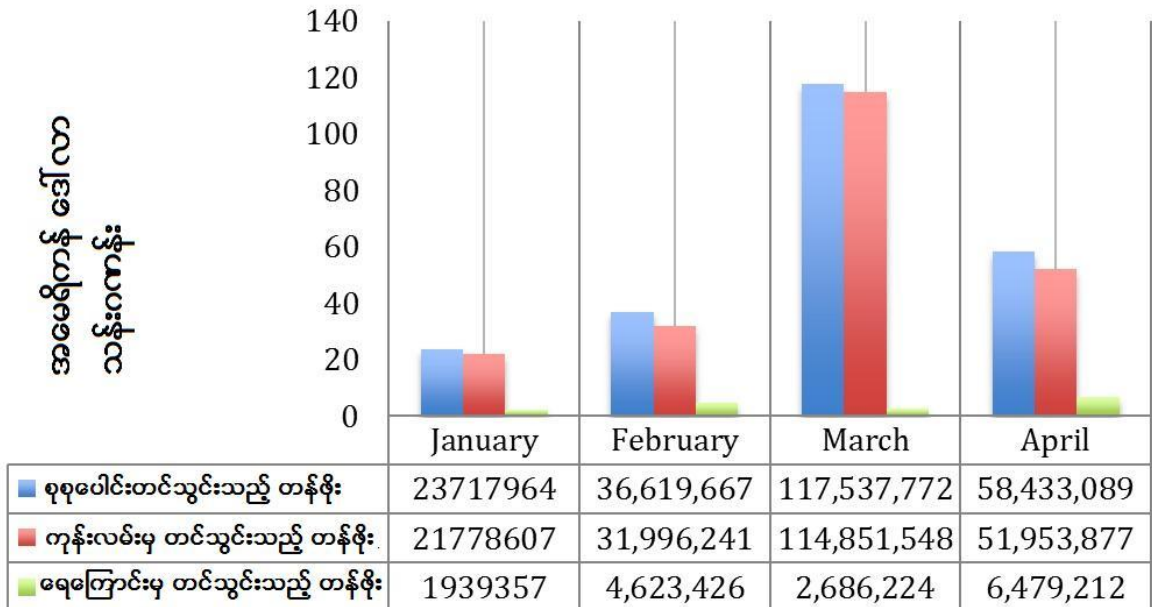
နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့်လည်း စရင်းတွင် ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ထားသော မျိုးစိတ်များကို CITES သဘောတူညီချက်ဖြင့် ကာကွယ်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းမှုကို ပူးပေါင်းမဲပေးထောက်ခံခြင်းဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးသင့်သည်။ နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်၊ ငွေကြေးအကူအညီနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင် ခြင်းနည်းများဖြင့်လည်း လိုအပ်သလို ကူညီပေးသင့်သည်။

ဇယား ၁

ပုံ ၅ - ဟောင်းမှုသစ် ပမာဏအမြင့်ဆုံး ပို့ဆောင်ပေးသည့် ထိပ်သီးဒေသသုံးခုဖြစ်သော အာဖရိက၊ အမေရိကားအလယ်ပိုင်းနှင့် အာရှနိုင်ငံတို့မှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းသော ဟောင်းမှုသစ်လုံး ပမာဏ (၂၀၀၅-၂၀၁၃)

ပုံ ၆ - တရုတ်နိုင်ငံသို့ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီနှင့် ဧပြီလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်သွင်းသော ဟောင်းမှုတန်ဖိုး

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့

62-63 Upper Street

London N1 0NY, UK

www.eia-international.org

ဖုန်း - +၄၄ ၂၀၇ ၃၅၄ ၇၉၆၀

email: ukinfo@eia-international.org

www.eia-international.org

EIA US

email: info@eia-global.org

www.eia-global.org

ကိုးကားစာများ

ⁱ အိုင်တီတီအို သစ်ကုန်သွယ်မှု ဈေးကွက် အစီရင်ခံစာ ၁၈၇၊ ၂၀၀၄ ဇူလိုင် ၁-၁၅

ⁱⁱ တာမလန်းနှင့် ပိတောက်သစ်လုံးများကို ဖမ်းဆီးရရှိမှု မြှင့်တက်လာခြင်း၊ အိမ်နီးခြင်းနိုင်ငံများ ဖြစ်သည့် လာအို၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်တွင် D.cochinchinesis မျိုးစိတ်များကိုစီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်ရန် ကုန်ဆုံးသွားသော rosewoods မျိုးစိတ်အတွက် တာမလန်းနှင့် ပိတောက်ကို အစားထိုးသစ်အဖြစ် လူကြိုက်များလာခြင်း၊ သစ်ကုန်သည်များကြား တီးတိုးပြောဆိုမှု၊ ယင်းသစ်များ၏ ဈေးနှုန်း အတက်အကျနှင့် တာမလန်းအများဆုံးပေါက်ရောက်ရာ ဒေသများတွင် တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်မှု တစ်ဟုတ်ထိုးမြှင့်တက်လာခြင်း အခြေအနေက တရုတ်နိုင်ငံသို့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဟောင်းမှုတင်ပို့မှု တစ်ဟုတ်ထိုးမြှင့်တက်မှုကို ပြသသည့် သက်သေများဖြစ်သည်။

ⁱⁱⁱ <<http://www.iucnredlist.org/details/33247/0>&<http://www.iucnredlist.org/details/32306/0>>A1cd ဆိုသည်မှာ - သစ်တောတည်ရှိမှုနယ်မြေ ကျုံ့လာခြင်း၊ မျိုးစိတ်ပမာဏနှင့် အရည်အသွေး ကျဆင်းလာခြင်း၊ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုနှင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲမည့် အလားအလာ အနိမ့်အမြင့်ပေါ်မူတည်၍ မည်သည့်နည်းဖြင့်မဆိုဖြစ် မျိုးဆက်သုံးဆက်အတွင်း သို့မဟုတ် လွန်ခဲ့သည့် ၁၀နှစ်အတွင်း မူရင်း သစ်တော ပမာဏ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းသွားသည်ဟု သံသယဖြစ်ပေါ်ခြင်း သို့မဟုတ် သစ်တောပမာဏကျဆင်းလာမှုကို လေ့လာတွေ့ရှိခြင်း၊ ခန့်မှန်းခြင်းနှင့် ကောက်ချက်ချသောနည်းလမ်းဖြင့် သစ်ပင်အရေအတွက်လျော့နည်းလာခြင်းကိုဆိုလိုသည်။

^{iv} CITES နောက်ဆက်တွဲ စရင်းသတ်မှတ်ရန် လိုအပ်သောစံနှုန်းကို အခြေခံ၍ သစ်ပင်မျိုးစိတ်ကို သုံးသပ်ထားခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်စောင့်ကြည့် ထိန်းသိမ်းရေး ဌာန(World Conservation Monitoring Center)၊ နယ်သာလန်နိုင်ငံ၏ CITES စီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့ ကိုယ်စား၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၉၈။

^v ကုပတန် ပမာဏ ခန့်မှန်းခြေ - မြန်မာ သစ်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် rosewoods ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ ညီညီကျော်၊ အထွေထွေ ဒါရိုက်တာ၊ MOECAF၊ ၂၀၁၄ မတ် ၂၅ < http://www.forest-trends.org/documents/files/doc_4372.pdf >ကုပမီတာဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ချက်ခြင်း 1.416 m3/cu ton rate.

^{vi} <http://www.treeseedfa.org/doc/Monographs/Pterocarpusmacrocarpus.pdf>

^{vii} ကုပတန် ပမာဏ ခန့်မှန်းခြေ - မြန်မာ သစ်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် rosewoods ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ ညီညီကျော်၊ အထွေထွေ ဒါရိုက်တာ၊ MOECAF၊ ၂၀၁၄ မတ် ၂၅ <http://www.forest-trends.org/documents/files/doc_4372.pdf>ကုပမီတာဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ချက်ခြင်း 1.416 m3/cu ton rate.

^{viii} <<http://www.fao.org/docrep/005/ac648e/ac648e08.htm>, &<http://en.skyflag.com/news/890.html>>

^{ix} <<http://www.myanmarburma.com/attraction/94/national-symbols-of-myanmar-burma>>

^x UNCOMTRADE

^{xi} မြန်မာသစ် ကုန်သွယ်မှုနှင့် rosewoods ကုန်သွယ်မှု မူဝါဒများ၊ ညီညီကျော်၊ ဒါရိုက်တာ၊ သစ်တောဌာန၊ MOECAF၊ ၂၀၁၄ မတ်လ ၂၅

^{xii} မြန်မာ - သစ်ခိုးထုတ်မှုတားမြစ်ချက် နောက်ပိုင်း မြင့်တက်လာမည့် သစ်ခိုးထုတ်သယ်ယူမှု အန္တရာယ်၊ ၂၀၁၄ မေ ၃၀ <http://www.ihb.de/wood/news/Myanmar_loggingban_illegal_timber_smuggling_37222.html>

^{xiii} မန္တလေးတွင် စံချိန်တင်ပမာဏ တရားမဝင်သစ်လုံးများ ဖမ်းဆီးရရှိ၊ အီလီပင်း မီဒီယာ အဖွဲ့၊ ၂၀၁၄ ဧပြီ ၂၉

^{xiv} တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်မှု မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် စစ်ကိုင်းတွင် အာဏာပိုင်များက ညမထွက်ရ အမိန့်ထုတ်ပြန်ရန်ရှိ၊ ၂၀၁၃ နိုဝင်ဘာလ ၂၉။ စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်သူများ လွတ်လပ်ခွင့်ရနေ၊ မြန်မာတိုင်း၊ ၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ ၂၆။ သစ်အလုံးလိုက်တင်ပို့မှု တားမြစ်ချက်အပေါ် သံသယများ၊ မြန်မာတိုင်း၊ ၂၀၁၄ ဧပြီ ၁၀။ မြန်မာပြည်တွင် တရုတ်သစ်ခိုးထုတ်မှု ပိုမိုဆိုးရွားလာ၊ အီလီပင်း မီဒီယာ၊ ၂၀၁၃ မေလ ၃ရက်။

^{xv} မြန်မာ - သစ်ခိုးထုတ်မှုတားမြစ်ချက် နောက်ပိုင်း မြင့်တက်လာမည့် သစ်ခိုးထုတ်သယ်ယူမှု အန္တရာယ်၊ ၂၀၁၄ မေ ၃၀ <http://www.ihb.de/wood/news/Myanmar_loggingban_illegal_timber_smuggling_37222.html>

^{xvi} မြန်မာက တရားမဝင်သစ်ကုန်သွယ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ တရုတ်နိုင်ငံကို ကန့်ကွက်ခြင်း၊ သတ္တု တင်ပို့မှု၊ ဝန်ကြီး၊ မဇ္ဈိမသတင်း၊ ၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၇

^{xvii} ၂၀၀၆ မေ ၁၁ တွင် ယူနန်ခရိုင် လူထုအစိုးရမှ ထုတ်ပြန်သော မြန်မာနှင့် ယူနန်ကြား သစ်နှင့် သတ္တုဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း စီမံခန့်ခွဲမှု အတွက် ယာယီ လုပ်ဆောင်ချက်။ မူဝါဒ ကိုးကားအမှတ်- မူဝါဒရေးရာ ရုံး၊ ယူနန်(၂၀၀၆) ၉၁၊ ၎င်းကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်နေသော သစ်ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ- မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး ဆိုင်ရာ သစ်ကုန်သွယ်မှု အစီရင်ခံစာတွင် ကိုးကားထားချက်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၀၁၃

^{xviii} <http://www.forest-trends.org/documents/files/doc_4138.pdf>

^{xix} တရုတ် သစ်ခိုးထုတ်မှု မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်ရပ်စဲရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေ၊ National Geographic ၊ မေ ၂၀၁၄

^{xx} တရုတ်နိုင်ငံသို့ တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်မှု ပိုမိုဆိုးရွားလာ၊ ၂၀၁၃ မေ ၃

^{xxi} <<http://www.wantchinatimes.com/news-subclass-cnt.aspx?id=20140206000002&cid=1103>>

^{xxii} ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုများပြားလာသော်လည်း သစ်လုံးခိုးထုတ်မှုဆက်ပြီးရှိနေ၊ ၂၀၁၄ မေ ၅

^{xxiii} စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် တရားမဝင် သစ်လုံးများ ခိုးထုတ်သယ်ယူမှု မြင့်တက်လာခြင်း၊ ဧရာဝတီ သတင်း၊ ၂၀၁၄ မေ ၃၀ <<http://burma.irrawaddy.org/news/2014/04/22/57763.html>>

^{xxiv} သစ်မျိုးပြုန်းမှုသို့ ဦးတည်နေသောလမ်း၊ အီးအိုင်အေ၊ မေ ၂၀၁၄ <<http://eia-international.org/routes-of-extinction-the-corruption-and-violence-destroying-siamese-rosewood-in-the-mekong>>